

Andana
editorial

EL Maquinista

La revolta dels pollastres ha estat guardonada amb el V Premi de narrativa infantil i juvenil en valencià Ciutat de Dénia, 2022, a proposta del jurat integrat per Francesc Gisbert (expert en literatura infantil); Llúcia Signes Mata (Ajuntament de Dénia); M. del Mar Reus Bas (Ajuntament de Dénia); Ricard Peris (Andana Editorial) i Llúcia Casanova (Andana Editorial).

Ajuntament
de Dénia

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

DÉNIA
CITY OF GASTRONOMY

Designated
UNESCO Creative City
in 2015

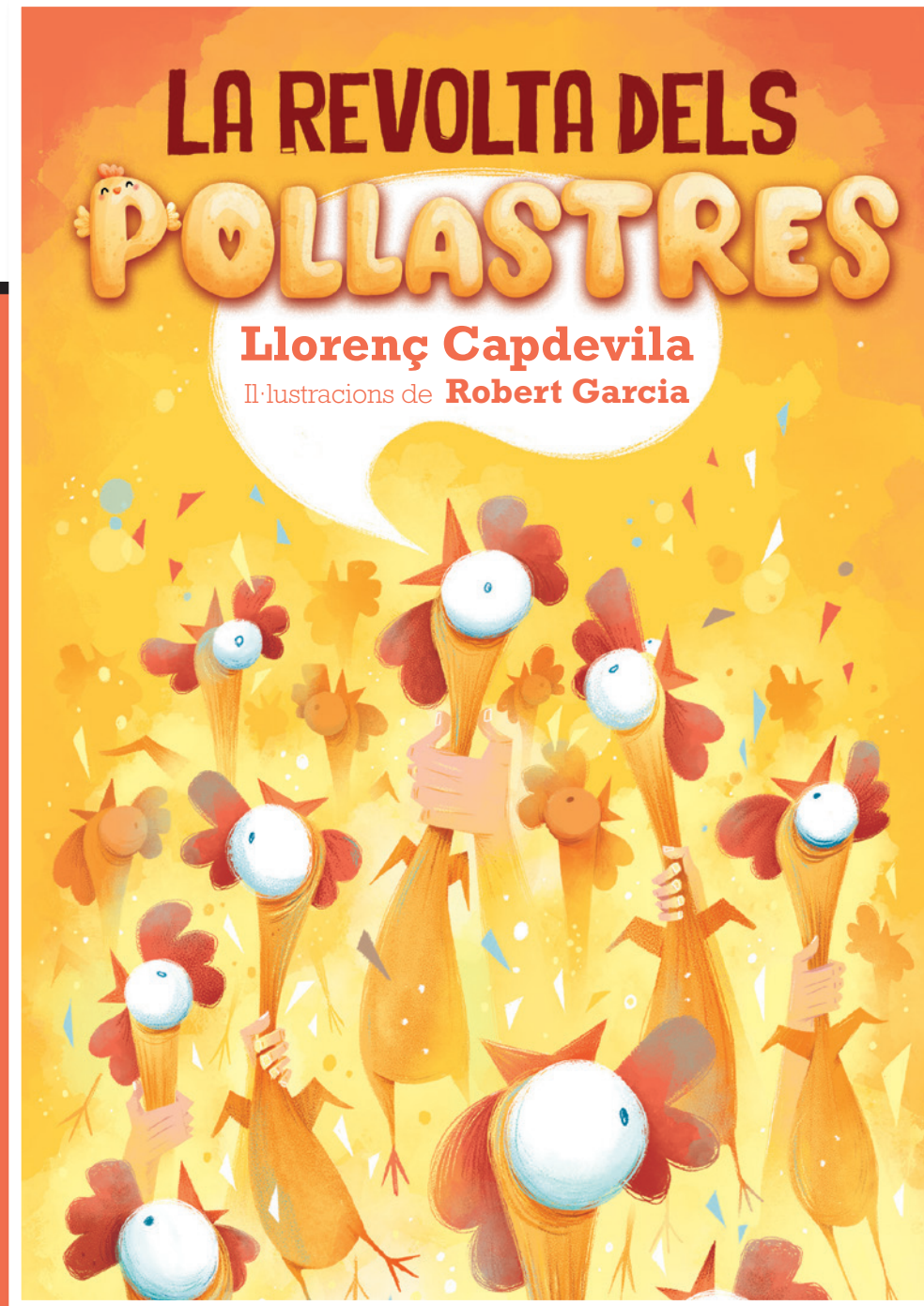

© Llorenç Capdevila
© Il·lustració: Robert Garcia
Assessorament lingüístic: Núria Farràs Giol
© Andana Editorial
Av. Aureli Guaita Martorell, 18
46220 Picassent
andana@andana.net - www.andana.net
Tlf. 962 48 43 82

1a edició: octubre, 2022
ISBN: 978-84-18762-52-9
Dipòsit legal: V-2618-2022

Imprès a la UE

Prohibida la reproducció,
distribució, comunicació pública
o transformació d'aquest llibre en
cap forma ni per cap mitjà sense
l'autorització escrita de l'editor. Si
necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra
podeu adreçar-vos al CEDRO
(www.conlicencia.com; 917 02 19
70 / 932 72 04 47). Tots els drets
reservats.

*A la Laia, l'Adrià i l'Albert,
que potser es reconeixeran
en algun personatge d'aquesta aventura.*

igueu-me Guillem. Guillem Garcia Ferragut. Tinc onze anys –gairebé dotze!– i visc als baixos d’una casa de tres plantes d’un barri cèntric, en una ciutat petita que sembla un poble gran. M’encanta la pizza, fer jocs de màgia, mirar les estrelles i jugar als escacs. Faig l’últim curs de primària i no em penso enamorar mai, i encara menys d’aquella nena de la classe que em va al darrere...

Però ara no és de res de tot això que vull parlar-vos. Si de cas, ja us en diré alguna cosa més endavant.

De qui tinc ganes d’explicar peripècies és de les persones que m’envolten, els membres de la família, perquè tinc la sensació que a casa no hi ha ningú amb el cap gaire centrat.

Som cinc: els meus pares, l'Antoni Garcia i la Núria Ferragut; el meu germà petit, que es diu Blai i fa segon de primària; una germana gran, l'adolescent insuportable de quinze anys que es diu Maria; i jo, que soc el mitjà.

Sovint, però, pel pis també volta l'avi Andreu, quan no és en un dels seus viatges a països llunyans; la nostra cosina Laura, que té dotze anys i mig i fa primer de secundària al mateix institut on va la Maria; i el seu pare, el tiet Manel, germà gran de la mare. Ah!, i també tenim un gat, el Panxo, que no fa gran cosa més que jeure, persegueix qualsevol cosa que es mou i observa el que passa al seu voltant.

Deveu pensar que, de moment, no sembla una família gaire especial, però us equivoqueu de mig a mig.

Per començar, tots els qui tenen edat de fer feina (els pares i el tiet) ho fan a la mateixa empresa, en la qual també treballava l'avi fins que fa cinc anys es va jubilar i va decidir que volia córrer món.

I no és una empresa qualsevol.

A casa tenim una fàbrica de pollastres.

Ara és quan algun setciències em vol corregir, aixeca el dit i apunta que els pollastres no es fabriquen, sinó que neixen dels ous de les gallines, i que, al capdavall, si del

que es tracta és d'una granja, o d'un corral, tampoc no sembla un negoci gaire sorprenent.

El cas és que si he dit que era una fàbrica no ho he dit per ignorància, sinó perquè ho és: una fàbrica de pollastres de goma. Sí, sí, d'aquells pollastres grocs, estirats i plomats, amb la cresta i les potes roges, que, quan els prems la panxa, en tornar a agafar aire emeten un esgarip escandalós i interminable per una boca molt oberta.

Oi que n'heu vist algun? Oi que, si n'heu tingut l'oportunitat, no heu pogut resistir la temptació d'aferrar-los amb la mà i deixar-los anar immediatament perquè facin un xiscle? Oi que heu rigut i qui sap si heu espantat algú, quan ho heu fet?

–MMMNNNYYYYEEEEEEEEEEAAAC!

Si proveu de cridar cap a dins agafant aire i fent soroll alhora, us sortirà un so més o menys aproximat, però mai no serà tan escandalós ni tan estrident com el dels nostres pollastres.

Segur que no us havíeu demanat mai d'on surten, oi? Doncs un dels primers models el va dissenyar el meu besavi. I al llarg dels anys han tingut un èxit tan gran com a article de broma que, a casa, tant els pares com el tiet encara avui es guanyen la vida –i fins ara ho han fet

prou bé– amb aquest negoci: el dels pollastres de mentida i altres articles de conya.

Hauríeu de veure el tiet, que es passa gairebé tot el dia comprovant que el so que surt per la boca de cada pollastre sigui l'adequat.

Se'ls posa prop de l'orella, els prem la panxa i...

–MMMNNNYYYYEEEEEEEEAAAC!

I així un pollastre darrere l'altre. No sé com no s'ha quedat sord!

I hauríeu de veure el pare, que els pinta la cresta i les potes amb un pinzell mentre els canta ranxeres i *corridos* mexicans, que són les cançons que prefereix per sobre de la resta:

– ...¡pero siiigo sieeendo el reeeeeeey!

O la mare, que ara és la directora de l'empresa, que atén les comandes i més d'una vegada, per demostrar a un client que sonen com Déu mana, ha posat un pollastre al telèfon i l'ha fet gemegar:

–MMMNNNYYYYEEEEEEEEAAAC!

I hauríeu de veure l'avi, que, quan volta per casa, ara que ja no treballa, sovint fa la mateixa broma: quan tenim visita, col·loca un d'aquests pollastres sota el coixí del sofà i, en seure, el convidat té un ensurt de campionat.

–MMMNNNYYYYEEEEEEEEAAAC!

Deu ser un dels sorolls que se sent més, a casa nostra.

Rialles Ferragut SL, així es diu l'empresa.

Exportem pollastres arreu del món. També fem altres articles per fer riure, com cagarros de làtex, xiulets que sonen com un pet, mocs d'elefant o tinta màgica; però l'estrella és el pollastre.

Si en alguna botiga d'articles de festa o de broma en trobeu d'una altra marca, no us en refieu. Des que el besavi en va crear el primer prototip, fa una pila llarga d'anys, hi ha hagut desenes d'imitadors, però us asseguro que no n'hi ha cap de tan resistent, ni de tan suau, ni, encara menys, amb un so tan bo com els nostres.

Si no és de Rialles Ferragut SL, és una imitació dolenta.

«Treballem per fer-te riure», diu l'eslògan de l'empresa.

Segur que els vostres familiars fan feines normals. Deuen ser botiguers, mestres, advocats, pagesos, metges, mecànics, perruquers, treballadors de la construcció, fusters, policies... O qui sap si tenen ocupacions menys convencionals: artistes de circ, detectius, pastors de cabres... Del que estic segur és que ningú més té una família dedicada a la fabricació de pollastres de goma, cagarros de mentida i mocs d'elefant.

Tinc, doncs, una família ben curiosa! I ben sonada!

Si en voleu conèixer els membres, haureu de continuar llegint, perquè ara us els presentaré.

L'AVI

El meu avi es diu Andreu. És el pare de la mare. És alt i prim. Molt alt i molt prim.

Si estira el coll, obre la boca i es posa de puntetes –cosa que fa cada dos per tres, perquè és molt de la broma–, s'assembla de manera sorprenent a un dels pollastres de Rialles Ferragut SL. Diuen que el seu pare, quan el va veure plorar just acabat de nàixer, va inspirar-se en ell per crear el disseny del primer pollastre de goma de l'empresa. Però jo crec que això és tan sols una llegenda familiar d'aquelles que s'expliquen a la sobretaula dels dinars de Nadal.

Uf! Els dinars de Nadal!

No sé com deuen ser a casa vostra, però a casa dels Ferragut aquests dinars són una veritable bogeria. Ens ajuntem en una taula llarga. Tots al voltant de l'avi.

L'avi es passa bona part de l'any de viatge, d'aquí cap allà, però per Nadal sempre és a casa. No falla mai.

Riem, parlem a crits, juguem a cartes, expliquem acudits, ens fem bromes divertides i tothom parla alhora, petits i grans. Què podríem esperar, si no, d'una família que es dedica a fabricar cagarros falsos, pollastres de làtex i bombes fèrides?

I a l'hora de riure, jugar, fer bromes i explicar històries, l'avi sempre passa al davant. Mai no se li acaba la corda.

-No us creureu el que em va passar la primera vegada que vaig anar a Tailàndia -va començar en l'última trobada nadalenca mentre ens menjàvem els torrons-. No us ho he explicat mai?

-Sí, pare, moltes vegades... -va intervenir la mare, que està una mica tipa de sentir sempre les mateixes històries.

-Doncs callo.

-No, no! Explica-ho! Explica-ho! -vam saltar el Blai, la Laura i jo, tots tres alhora.

Naturalment, no vam haver d'insistir gaire.

-Aleshores encara viatjava per feina -va començar l'avi amb el seu entusiasme habitual-. Hi havia anat a tractar amb un productor de làtex... Si sortia bé, seria un gran negoci. Però no diríeu mai què em va passar quan tot just vaig posar els peus a Bangkok.

-On és això? -El Blai sempre vol saber-ho tot.

-És la capital de Tailàndia.

-I què et va passar?

-El viatge havia estat llarg. Moltes hores d'avió. Esperes interminables als aeroports d'enllaç. I jo estava cansat. Esperava pujar a un taxi per anar fins a l'hotel. Però no en vaig trobar cap de lliure i vaig haver d'agafar un *tuk tuk*...

-Un *tuk tuk*?

-Sí. És el vehicle més popular de la ciutat. Una mena de motocarro de tres rodes. Per la part del davant és una moto, però a la part del darrere duu una caixa sobre dues rodes que diríeu que és com un petit furgó, només cobert amb una lona, on s'hi arriben a ficar quatre o cinc passatgers.

-Que divertit!

-Vaig carregar la maleta al *tuk tuk*, doncs. Estava atabalat. Vaig dir el nom de l'hotel al conductor. Ell em va mirar seriós, va fer que sí amb el cap i, quan vaig haver pujat, va arrencar a tota pastilla!

Aquí l'avi va fer veure que agafava un manillar inexistent i, parlant cada vegada més de pressa, va començar a fer sorolls i ganyotes com aquell que condueix a una velocitat extrema:

-Avançava tots els cotxes, agafava els revolts sense afliuxar... i jo anava d'una banda a l'altra, com un sac de patates, perquè, com ja us podeu imaginar, allà no hi havia cinturó de seguretat ni res de semblant! Tenia por de sortir disparat cap al costat en una girada, o cap endavant si feia una frenada brusca.

-I què va passar?

-Que en un revolt sobtat, el *tuk tuk* gairebé es tomba. Va circular uns quants metres inclinat cap a un costat, sense que una de les rodes de darrere toqués a terra. Jo vaig poder agafar-me a una barra de ferro i em vaig mantenir a dins del vehicle, però la maleta va lliscar cap a fora i va anar a parar al mig del carrer!

-La vas poder recuperar?

-Li deia al conductor, en tots els idiomes possibles, «para, para, que he perdut l'equipatge...», però no

m'entenia. Ell només parlava tailandès i jo, d'aquella llengua, no en pescava ni un borrall. Es devia pensar que li deia que arribava tard, que corregués encara més! I ell donava gas una altra vegada, i jo em quedava clavat d'esquena al seient de darrere, agafant-me on podia i cagat de por perquè em semblava que seria el proper que saltaria del vehicle!

-I quan vau arribar a l'hotel...

-El cas és que no hi vam arribar mai, a l'hotel.

-Com és, això?

-L'hotel on m'havia d'allotjar es deia Shanghai i, naturalment, quan havia contractat el viatge amb el conductor del *tuk tuk* li havia dit: «Hotel Shanghai».

-Sembla fàcil d'entendre.

-A mi també m'ho semblava. Però resulta que ell, que com he dit no parlava cap llengua estrangera, va entendre alguna cosa semblant a «Hoi tha lé. Chan puay».

-I això què vol dir?

-Més o menys: «Marisc. No em trobo bé».

-Apa!

-Es va pensar que m'havia fet mal un musclo en mal estat, o una gamba passada, i que li demanava ajuda. Per això va travessar Bangkok a tota velocitat.

-Et va portar a un hospital?

-I ara! Em va portar cap a sa casa.

-Per curar-te?

-Va pensar que, si jo havia patit una intoxicació de marisc, el millor són els remeis casolans, i la sogra en sabia un niu. Els tailandesos són molt hospitalaris. De vegades, massa...

-Però tu et trobaves bé!

-Home, després d'aquell recorregut trepidant pels carrers i carrerons de Bangkok estava una mica marejat, però res més.

-I aleshores ho vau aclarir tot?

-És clar. Com vam poder, això sí. Més amb gestos que paraules. Sort que tenia un fill que es feia mig entendre en anglès. Quan va comprendre el que havia passat, el pobre conductor de *tuk tuk*, que després vaig saber que es deia Somchai, va quedar desolat. Estava molt afligit i no parava de repetir «*kho thot, kho thot*» posant les mans com si resés...

-I què vol dir?

-Em demanava perdó.

-I la maleta?

-No la vaig recuperar mai. Quan van saber que l'havia perduda, en Somchai i família es van prestar a ajudar-me. Van dir-me que no necessitava un hotel, que

havia de quedar-me a casa amb ells, que era el mínim que podien fer per mi. Van acompanyar-me a comprar roba, un pijama, maquinetes d'afaitar i un raspall de dents... I em van instal·lar a una de les habitacions. Jo els vaig dir que no calia, però van insistir tant que, si m'hi hagués negat, s'haurien ofès... Encara sort que a la maleta no hi portava res de gran valor.

-Vau fer-vos amics?

-I tant! Em van tractar a cos de rei. No em deixaven tocar de peus a terra. «Nay Falagut» cap aquí, «Nay Falagut» cap allà. «Nay Falagut» ha de menjar una mica més de *pad thai*, «Nay Falagut» ha de prendre una mica més de te...

-«Nay Falagut» deu voler dir senyor Ferragut, oi?

-Exactament! L'endemà, en Somchai va acompanyar-me a veure l'empresa que m'havia de subministrar el làtex per fer els nostres famosos pollastres. Si no arriba a ser per ell, em sembla que m'haurien ensarronat.

-Que no són tan amables, els tailandesos?

-Amables, sí. Ximplés, no.

-Però al final el negoci va anar bé.

-Per descomptat! A partir d'aleshores, en Somchai va començar a treballar per a Rialles Ferragut SL. Es va

convertir en el nostre contacte a Tailàndia, així no calia que hi anés cada vegada que necessitàvem comprar làtex per fabricar pollastres i cagarros.

Aquest és el meu iaio. Ni més ni menys. Sempre té una història per explicar i mai no saps si el que t'explica li va passar de veritat o és una bola que s'acaba d'inventar. En la majoria dels casos sospito que es tracta de tot una mica. Però a mi tant me fa. Per a nosaltres –els seus nets– les històries de l'avi passen a ser certes en el mateix moment que les explica.

No me'n cansaria mai, d'escoltar les històries de l'avi.

El problema és que volta ben poc per casa.

Des que la iaia es va morir, l'avi no ha parat de viatjar. A l'àvia Roser no li agradava gaire, això de rodar món, sempre deia que com a casa no s'estava enlloc. A més, no es refiava dels avions i, pel que m'han explicat, no en va agafar mai cap. Qui sap si per això l'avi, tan bon punt es va quedar vidu, va començar a rondar d'aquí cap allà.

La mare diu que és com el cul del Jaumet, que mai no para quiet.

I ell assegura que el planeta aviat se li farà petit.

Sovint m'envia *selfies* que es fa als llocs que visita: saludant des del capdamunt de l'Empire State Building, a Nova York; fent una ganyota davant del cràter del volcà Vesuvi, a prop de Nàpols; traient la llengua des del Machu Picchu, al Perú; fent el signe de la victòria davant del Taj Mahal, a l'Índia; passejant per sobre de la Gran Muralla de la Xina...

Em diu que, quan sigui més gran, em durà a fer turisme per tots aquests llocs meravellosos. Sé que segurament no ho farà mai, perquè quan jo seré gran ell potser és massa vell per anar pel món com ho fa ara, però m'agrada sentir-ho.

De tant en tant, a més, m'envia cartes en què m'explica coses que li passen en aquests indrets.

L'última que vaig rebre, per exemple, deia així:

Benvolgut Guillem,

T'escric de nit, amb la llum d'un lot, a dins d'una tenda de campanya. Hem muntat un petit campament improvisat a sota d'un arbre, al mig de la sabana de Tanzània.

Ens hem quedat aïllats i estic cagat de por.

Al tot terreny amb què viatjàvem per fer el safari se li ha espatllat el motor i no hem pogut demanar ajuda,

perquè aquí, en plena sabana, no hi ha cobertura per als mòbils. Esperarem un parell de dies. Algú passarà. Si no, haurem de travessar una extensa praderia fins al poblat més pròxim, que es troba a tres o quatre dies a peu. O això ens ha dit el guia just abans de desaparèixer.

Ja ho veus. Em trobo envoltat de girafes, elefants i zebres. Que bonic!, deus pensar, oi? Vistos des d'un vehicle són fantàstics! M'he fet un tip de fotografiar-ne. Però des d'aquí, perduts al cor de l'Àfrica, només pateixo per si en qualsevol moment ens trobem al mig d'una bandada d'aquestes bèsties en una estampida i ens passen per sobre.

No et pots imaginar els sorolls que se senten, quan es fa fosc. He vist serps gruixudes com el braç, insectes grossos com un puny i juraria que hi ha un lleó que, des de fa una estona, ronda per fora, perquè sento un ronc que no sembla humà i, a més, és massa gruixut per ser de cap dels qui formem l'expedició. A més, tampoc no compto que ningú pugui dormir, aquesta nit, i encara menys roncar.

Això sí, la posta de sol que hem viscut fa una estona ha estat espectacular, inoblidable, amb una catifa verda que groguejava amb la llum del capvespre, un sol carbassa que banyava la capçada dels arbres que esquitxen la sabana, el

perfil d'una girafa allà lluny i el volcà Kilimanjaro nevat al fons. Una meravella! Com m'hauria agradat tenir-te aquí i ensenyar-t'ho!

Si sobrevisc a aquesta aventura africana, un dia hi vindrem plegats. T'ho prometo. Amb un vehicle en condicions, és clar, que no vull obligar-te a sentir, de nit, el cascavell de les serps, els esgarips de bèsties desconegudes ni el rugit del lleó que ara mateix diria que se'ns vol menjar i que potser és el responsable de la desaparició del guia.

El teu avi, que t'estima,

Andreu

PD: Han passat quatre dies. Ja som a Nairobi. Al final tot va sortir bé. No se'm va cruspir cap lleó ni em va passar per sobre, en estampida, un ramat d'elefants. L'endemà de l'avaria va aparèixer un altre grup de turistes que feien un safari, com nosaltres, i ens van carregar al seu tot terreny per dur-nos fins al poble més proper, des d'on vam agafar un autobús fins a Arusha i, d'allà, vam deixar Tanzània per anar a Nairobi, la capital de Kenya. Demà tornem a Europa. Ja tinc ganes de veure't per explicar-te els detalls de tot plegat.

És, sens dubte, un avi excepcional. Sé que tothom es pensa que el seu avi és el millor del món. Però no em negareu que aquest que m'ha tocat a mi és realment extraordinari.

Tothom estima l'avi.

Bé, tothom potser no. Hi ha, almenys, una persona que no el pot veure ni en pintura. Es tracta del senyor Rafael Bombí, a qui l'avi sempre anomena amb un diminutiu curiós: Feló.

La cosa ve de lluny. Sempre hi ha hagut certa rivalitat entre les dues famílies: els Ferragut, que ens dediquem als productes de broma, i els Bombí, que tenen una empresa que fabrica petards, La Piula Boja SL.

El cas és que els productes de Rialles Ferragut sempre han tingut molta popularitat entre la ciutadania. En canvi, els petards de La Piula Boja han de fer front a la mala fama que tenen de fallar sovint, de no petar... i mai no han tingut gaire èxit. Si més no, des de fa anys, quan es veu que els van encarregar el castell de focs de la Festa Major i la meitat dels coets van fer llufa. I això el senyor Bombí no pot pair-ho. Quan, en algun moment,

Rialles Ferragut treia un nou producte al mercat i tothom anava de bòlit per tenir-lo, La Piula Boja feia mans i mànigues per renovar el catàleg de petards, però ningú no en feia gaire cas i fracassaven, una vegada darrere l'altra.

Així, la que havia estat una de les famílies més riques i pròsperes de la ciutat, els Bombí, es va anar arruïnant per culpa de l'obsessió de l'hereu, el Rafael, per fer la competència al meu avi.

El seu producte estrella, l'Esquerdapedres, és un petard molt potent. Potser massa. És tan potent que a mi em fa més por que gràcia. I suposo que passa el mateix a molta gent. Per això no el compra gairebé ningú.

–Quan érem petits –assegura l'avi–, jo volia fer-me amic del Feló. Teníem la mateixa edat i vivíem a prop. Però ell, tibet i orgullós, mai no va voler saber res de mi... A l'escola, buscava fer-me la vida impossible sense que jo li hagués fet mai cap mal. Mirava de girar tothom en contra meva. Però no ho aconseguia, perquè jo he tingut sempre molts amics... Mai no he acabat d'entendre d'on surt, tanta malícia. Suposo que és enveja. I encara avui, que ja som vells, si em pogués perjudicar ho faria sense cap mena de dubte.

A l'avi, que presumeix de relacionar-se amb tothom i de tenir amics arreu del món, sempre li han sabut greu les persones com el senyor Bombí, que viu només en el ressentiment.

Per sort, ha après a conviure amb les males passades del seu rival i aquesta relació no afecta el seu bon humor habitual.

L'avi és la persona més alegre que conec.

L'última vegada que vam parlar, però, estava moix i no em va explicar cap de les històries de sempre.

Li acabaven de dir que la crisi econòmica afectava directament l'empresa. La gent, al món, està cada vegada menys per a bromes. Si no canvia res, en poc temps hauré de tancar Rialles Ferragut SL i els meus pares i el tiet Manel es quedaran sense feina. Això per no parlar de les famílies de la gent que treballa a l'empresa.

Quan ho va saber, l'avi no es va enfonsar ni va posar el crit al cel, però els darrers dies que va passar a casa va deixar de fer bromes i de compartir aventures fabuloses amb nosaltres. Ja no ens parlava de quan va pujar, per error, a un vaixell de pirates somalis, ni ens contava les

meravelles vistes des del tren transsiberià, ni el que li va passar aquella vegada que un camell el perseguia pel desert... No l'havíem vist mai tan silenciós.

–El Feló deu estar content... –va dir, només.

Fa una setmana va tornar a sortir de viatge.

El cas és que no n'hem sabut res més. Ni una carta ni una trucada ni un missatge. Ho ha fet altres vegades. Però aquesta, amb la cara tan llarga que feia quan va marxar, ens té una mica preocupats.

LA MARE

Amb el sector dels articles de broma en crisi i, per tant, amb la supervivència de Rialles Ferragut SL en perill, a la Núria Ferragut –és a dir, la mare– només li faltava que l'avi –és a dir, el seu pare– no doni senyals de vida des de fa una setmana.

És patidora de mena.

En això no sembla una Ferragut.

Als homes Ferragut, tant a l'avi com al tiet Manel –i fins i tot al pare, encara que es diu Garcia–, mai no se'ls veu atabalats. Els Ferragut mantenen la serenitat peti qui peti. Potser el barrim-barram els va per dins, però no mostren mai cap senyal de desesperació.

